

This project is funded by
the European Union

50
YEARS

Empowered lives. Resilient nations.

PERSPECTIVA DE GEN ȘI CONTROLUL AUCM

Cadrul legislativ și de politici în ESE

Introducere

Politicile de control a AUCM¹ au scopul să sporească securitatea generală a cetățenilor prin intermediul planificării și implementării diverselor măsuri pentru a opri proliferarea și utilizarea abuzivă a AUCM. Deși unele preocupări cu privire la securitate sunt comune pentru toți membrii societății, altele afectează diferite persoane în diferite modalități în dependență de sexul, genul, vârsta, etnia lor, etc.

Un număr tot mai mare de cercetări a contribuit în mod semnificativ la sporirea vizibilității legăturilor dintre gen și AUCM și a demonstrat în mod clar că utilizarea, utilizarea

abuzivă și efectele AUCM sunt extrem de dependente de gen și au impacte diferite asupra femeilor și bărbaților (Farr și Gebre-Wold 2002, Schroeder et al. 2005, Farr et al. 2009, Alvazzi del Frate 2011, Bastick și Valasek, 2014).

Pentru a spori eficacitatea politicilor de control a AUCM și pentru a asigura faptul că implementarea acestora îmbunătățește securitatea, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, aceste perspective diferite trebuie să fie vizibile, integrate în politicile de control a AUCM și abordate corespunzător.

¹ AUCM este abrevierea pentru Arme Ușoare și de Calibru Mic.

GEN

Perspectiva de gen se referă la rolurile și comportamentele sociale, care într-o societate sunt înțelese ca adecvate pentru femei și bărbați. Diferențele sociale (nu cele biologice) dintre femei și bărbați sunt cele ce se schimbă în timp.

Perspectiva de gen nu se referă doar la femei, ci și la femei și bărbați, fete și băieți și relația dintre ei.

Perspectiva de gen determină ce se așteaptă, permite și se pune în valoare la femei și bărbați în-trun context anumit. Acesta de asemenea, determină activitățile întreprinse între femei și bărbați, accesul la și controlul asupra resurselor, precum și oportunitățile de luare a deciziilor.

(Sursă: UN Women, OSAGI Gender Mainstreaming Concept and Definitions, 2001)

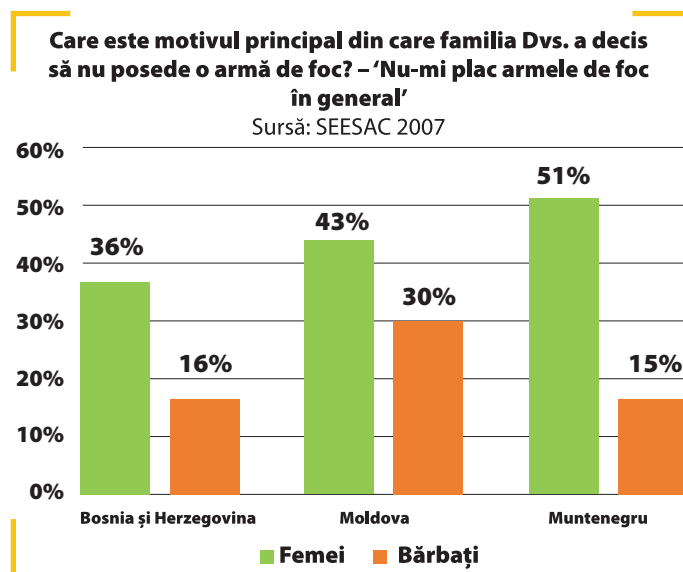
Dimensiunea de gen a AUCM

Perspectiva de gen joacă un rol important în modelarea și înțelegerea diferitor aspecte ale AUCM, cum ar fi (Cukier and Cairns 2009, p. 19):

Proprietatea și accesul

Bărbații formează majoritatea covârșitoare a deținătorilor de arme – 98% în Muntenegru, 95% în Serbia, 96% în Moldova, 96% la nivel european (SAS 2014b) și domină atât în profesiile cu acces ușor la arme (poliție, militarie, companii private de securitate), cât și în activitățile ce țin de armament, cum ar fi vânatul.

Figura 1: Perspectiva de gen și atitudinea față de armele de foc

Efecte

Bărbații constituie o majoritate absolută atât a infractorilor – cât și a victimelor incidentelor cu implicarea armelor de foc. Femeile sunt mai mult victime și foarte rar, agresori. Ținând cont de cota lor redusă în calitate de deținători de arme de foc și infractori în incidente cu implicarea armelor de foc, ele sunt supuse victimizării cu o frecvență mult mai mare comparativ cu bărbații (Cukier 2002).

Violența în familie

Deși bărbații se află mai des în situație de risc asociat cu utilizarea abuzivă a armelor de foc de către cunoscuții lor sau persoane pe care nu le cunosc, **femeile sunt expuse riscului mai mare în contextul domestic din partea partenerilor lor intimi** – prezența AUCM în casă sporește în mod dramatic riscurile și probabilitatea unui rezultat letal în incidentele de violență domestică.

Masculinitatea, normele culturale, cultura armelor

Din cauza utilizării și utilizării abuzive, **armele mici sunt legate strâns de exprimarea specifică a masculinității în societate**, adică, anumite roluri, comportamente și așteptări atribuite bărbaților și care încurajează comportamentul riscant printre ei.

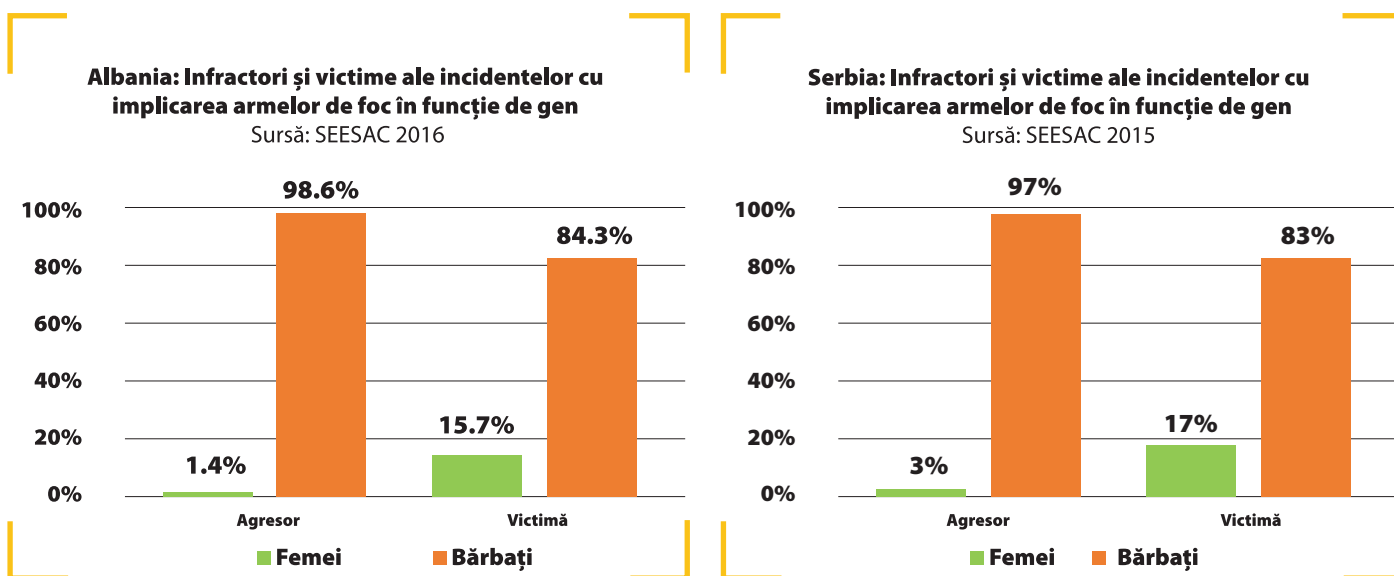
Atitudini

Femeile și bărbații adesea au diferite atitudini față de AUCM, iar femeile mai des percep prezența armelor de foc ca o amenințare pentru securitatea lor. Prin urmare, ele optează pentru un control mai strict al AUCM.

Elaborarea de politici

Reprezentarea echilibrată a femeilor și bărbaților este o precondiție pentru aducerea unei diversități de perspective și preocupări de gen în ciclul de elaborare a politicilor. Totuși, provocările față de reprezentarea deplină și semnificativă a femeilor în elaborarea și implementarea politicilor de control al AUCM sunt persistente. Femeile sunt rar în poziții de factori decidenți în organele ce elaborează politicile privind AUCM, iar procesele de control a AUCM tind să fie dominate de bărbați (Cukier 2009).

Figura 2: Infractori și victime ale incidentelor cu implicarea armelor de foc în Albania și Serbia

OMUCIDEREA FEMEILOR

În conformitate cu baza de date a Secretariatului Declarației de la Geneva pentru 48 de state pentru care au fost oferite date corecte pentru perioada 2007 - 2012, în statele ESE, fosta Republică Iugoslavă, Macedonia se adaugă și se clasifică pe locul al 12-lea cu peste 40% de cazuri de omor a femeilor comise cu arme de foc și este urmată de Serbia pe locul al 17-lea, pe când Moldova se clasifică la sfârșitul listei, pe locul 42 (Secretariatul Declarației de la Geneva, 2015, 104). În ceea ce privește violența în cupluri, în Serbia, în 2015, aproape 45,7% din femeile victime ale violenței în cuplu au fost omorâte cu arme de foc (Mreža "Žene protiv nasilja" 2016). Datele pentru alte societăți din ESE nu au fost disponibile. Cota mare a femeilor omorâte cu arme mici reflectă caracterul letal al armelor de foc și susține controlul acestora, în special, în contextul violenței în familie.

Cum cadrul de politici și legislativ de control a AUCM din ESE tratează perspectiva de gen?

Analiza desfășurată de SEESAC arată că:

1. În pofida dimensiunilor foarte dependente de gen ale AUCM, perspectiva egalității de gen nu este abordată sau integrată în politicile ce reglementează controlul AUCM în ESE.
2. Dacă se fac încercări de abordare a aspectelor de gen existente ale AUCM, acestea sunt abordate într-un mod fragmentat, în primul rând în domeniul violenței în familie.
3. În ceea ce privește proprietatea/ownership, utilizarea și utilizarea abuzivă a armelor de foc, efectele diferite ale armelor de foc asupra femeilor și bărbaților, mecanismele în care rolurile de gen modelează practicile dominante ale AUCM în ESE, diferențele de gen nu sunt abordate.
4. Lipsa datelor dezagregate în funcție de gen sau cercetarea comprehensivă a relațiilor dintre aspectul de gen și AUCM, reprezintă un impediment în elaborarea politicilor de control a AUCM ce țin cont de dimensiunea de gen.
5. Deși se află încă la etapa incipientă, au fost întreprinși anumiți pași pentru a încorpora perspectiva de gen în politicile de control a AUCM. De exemplu, au fost devotate eforturi pentru promovarea participării femeilor (grupurile societății civile) la elaborarea și implementarea politicilor sau implicarea mecanismelor de egalitate de gen în crearea unui cadru strategic. Suplimentar, au fost făcute încercări de a lua în considerație impactul diferențiat al AUCM asupra femeilor în efectuarea cercetării, precum și implementarea măsurilor de asigurare a incluziunii echilibrate a femeilor și bărbaților în procesul de instruire pentru gestionarea munițiilor și explozibilului.

TINERII

Tinerii în general reprezintă o rată disproporționat de înaltă atât a infractorilor, cât și a victimelor violenței asociate cu armele de foc.

Violența cu implicarea armelor de calibru mic este adesea văzută de tineri drept mijloc de realizare a statutului social și economic pe care ei consideră că îl merită. Prin urmare, armele mici pot fi destul de atrăgătoare pentru tineri, deoarece ei asociază frecvent armele cu mândria individuală, masculinitatea și statutul social îmbunătățit (Bevan and Florquin 2006). Datele colectate în Albania în baza analizelor media au arătat că printre incidentele asociate cu armele de foc cu implicarea infractorilor bărbați, 55,7% au fost comise de persoane cu vârsta între 19-35 ani. În ceea ce privește victimele, bărbații cu vârsta de 19-35 ani înregistrează 38,1% din numărul total de victime (SEESAC 2016).

Ce câștigăm din integrarea perspectivei de gen?

Integrarea perspectivei de gen în controlul AUCM nu este doar o simplă numărare a bărbaților și femeilor, ci și utilizarea datelor dezagregate în funcție de gen pentru a recunoaște și răspunde la riscurile specifice asociate genului cu care femeile și bărbații se confruntă în domeniul AUCM. Această informație adaugă o dimensiune înțelegerii problemei ce adesea rămâne neobservată, dar afectează în mod semnificativ eficiența intervențiilor. Integrarea aspectelor de gen în toate ciclurile de control și management a AUCM sporește înțelegerea complexității problemei, și prin urmare, permite crearea unor politici de control a AUCM mai adecvate și mai efective, ce sunt mai potrivite pentru provocarea dată. Scopul primordial este o societate mai sigură, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Aceasta poate fi realizat doar dacă sunt luate în considerație necesitățile diferite ale femeilor și bărbaților.

Ce arată experiențele altor state?

Reformele legislative cu privire la proprietate/ownership și licențiere implementate în anumite state, precum Canada și Australia, s-au dovedit eficiente pentru reducerea ratei omuciderii, în general (15% în Canada și 45% în Australia) și în special, a ratei omuciderii femeilor (45% în Canada și 57% în Australia), ce dovedește că există o relație puternică între introducerea măsurilor mai drastice de control a armelor de foc și reducerea caracterului letal a rezultatului în cazuri de violență din partea partenerului de viață. Legislația cu privire la controlul armelor și violența în familie introdusă în Africa de Sud a contribuit la reducerea ratei omuciderii femeilor de la 8,8 în 1999 până la 5,6 în 2009 (Amnesty International, Rețeaua de acțiune internațională privind armamentul ușor (IANSA) și Oxfam International, 2005).

Rapoartele cu privire la politicile ce țintesc tinerii în SUA oferă dovezi ce arată că programele specifice și pro-active, împreună cu programele de intervenție comportamentale au fost

efective în ce privește reducerea violenței asociate armelor de foc în rândul bărbaților tineri (Abt și Winship, 2016).

Următorii Pași: Cum integrăm perspectiva de gen în cadrul legislativ și de politici privind controlul AUCM?

Pentru a asigura sensibilitatea la dimensiunea de gen a cadrului de control a AUCM, perspectiva de gen trebuie să pătrundă în tot ciclul de control și management a AUCM: design, implementare, monitorizare și evaluare. Întreprinderea următorilor pași concreți va facilita traducerea angajamentelor față de aspectul egalității de gen în măsuri practice:

Pasul 1: Asigurarea unui consens cu privire la importanța dimensiunii de gen în controlul AUCM. Înțelegerea comună a rolului pe care îl joacă dimensiunea de gen la modelarea comportamentului aferent AUCM, practicile și riscul specific pentru femei și bărbați este o premisă de bază pentru integrarea efectivă și durabilă a perspectivei de gen în cadrul de control a AUCM. Prin urmare, este necesar de asigurat faptul că toate părțile interesate implicate posedă aceste cunoștințe sau au beneficiat de aceeași instruire în domeniul egalității de gen, integrării aspectelor de gen, analiza aspectelor de gen și legăturile dintre aspectele de gen și AUCM. Reprezentarea echilibrată a femeilor și bărbaților în rândul părților interesate este o parte esențială a integrării perspectivei de gen în controlul AUCM, deoarece este necesară implicarea organizațiilor femeilor și a

experților în domeniul egalității de gen pentru a facilita procesul.

Pasul 2: Vizibilitatea perspectivei de gen – colectarea datelor dezagregate în funcție de gen. Datele dezagregate în funcție de gen reprezintă o precondiție pentru înțelegerea legăturilor dintre perspectiva de gen și AUCM și pentru elaborarea politicilor sensibile la dimensiunea de gen bazate pe dovezi. Prin urmare, toate datele cu privire la victime și infractori în incidentele asociate armelor de foc, proprietarii de arme de foc, persoane ce dețin licențe de procurare/port armă și alte date relevante trebuie să fie dezagregate în mod consistent în funcție de gen. Pentru asimilarea deplină a aspectelor de gen ale AUCM, este de asemenea necesară înțelegerea modului în care aspectele de gen se intersectează cu alte caracteristici demografice, ca vârsta, rasa, originea etnică, locul de trai (urban/rural), etc.

Pasul 3: Identificarea modelelor de gen și a preocupărilor legate de acestea – efectuarea unei analize a dimensiunii de gen. Includerea acestor date în analiza situației, asigurarea utilizării acestora pentru informarea concluziilor. Explorarea modului în care diferențele de gen se referă la problemele de control a AUCM precum și identificarea și definirea riscurilor și provocărilor specifice legate de dimensiunea de gen. Un set mare de metode practice, ca de ex., manuale, liste de verificare și instrucțiuni pentru analiza aspectelor de gen, a fost elaborat și este disponibil.

Pasul 4: Abordarea modelelor de gen identificate - stabilirea scopurilor și indicatorilor sensibile la perspectiva de gen, definirea măsurilor practice și inovative în baza datelor dezagregate în funcție de gen pentru a aborda corespunzător aspectele de gen ale AUCM. Activități de elaborare ce fac față necesităților de securitate ale femeilor și bărbaților și eliminarea riscurilor cu care se confruntă.

Pasul 5: Evidența progresului – monitorizare și evaluare. Asigurarea faptului că planul de monitorizare captează în totalitate implementarea setului de măsuri pentru a aborda preocupările legate de gen identificate. O evaluare va determina dacă atât riscurile specifice genului pentru bărbați și femei au fost eliminate/reduce și oferă recomandări clare pentru acțiunile din viitor.

Referințe:

Abt, Thomas and Winship, Christopher. 2016. What Works in Reducing Community Violence: A Meta-Review and Field Study for the Northern Triangle. United States Agency for International Development.

Alvazzi del Frate, Anna. 2011. When the Victim Is a Woman. In Geneva Declaration Secretariat. Global Burden of Armed Violence: Lethal Encounters. Cambridge: Cambridge University Press.

Amnesty International, the International Action Network on Small Arms (IANSA) and Oxfam International. 2005. The Impact of Guns on Women's Lives. Oxford: The Alden Press.

Bastick, Megan and Valasek Kristin. 2014. "Converging Agendas: Women, peace, security, and small arms" in Small Arms Survey 2014: Women and Guns. Cambridge: Cambridge University Press.

Bevan, James and Nicholas Florquin. 2006. Few options but the gun: Angry young men. Small Arms Survey. Unfinished Business. Geneva: Small Arms Survey.

Cukier, Wendy and James Cairns. 2009. Gender, attitudes and the regulation of small arms: Implications for action. In Farr, Vanessa, Henri Myrntinen and Albrecht Schnabe (eds.). 2009. Sexed Pistols: The Gendered Impacts of Small Arms and Light Weapons. Tokyo: United Nations University Press.

Cukier, Wendy and Alison Kooistra and Mark Anto. 2002. Gendered Perspectives on Small Arms Proliferation and Misuse. In Farr, Vanessa A. and Kiflemariam Gebre-Wold (eds.). 2002. Gender Perspectives on Small Arms and Light Weapons: Regional and International Concerns. Bonn: Bonn International Centre for Conversion.

Farr, Vanessa A. and Kiflemariam Gebre-Wold (eds.). 2002. Gender Perspectives on Small Arms and Light Weapons: Regional and International Concerns. Bonn: Bonn International Centre for Conversion.

Geneva Declaration Secretariat, 2015, Global Burden of Armed Violence 2015: Every Body Counts. Cambridge: Cambridge University Press.

Mreža "Žene protiv nasilja". 2016. FEMICID - UBISTVA ŽENA U SRBIJI Kvantitativno - narativni izveštaj 2015. godina. Beograd http://www.zeneprotivnasilja.net/images/pdf/FEMICID-Kvantitativno-narativni_izvestaj_za_2015_godinu.pdf.

Office of the Special Advisor on Gender Issues and Advancement of Women. 2001. Gender Mainstreaming: Strategy for Promoting Gender Equality. Available: URL: <http://www.un.org/womenwatch/osagi/pdf/factsheet1.pdf>, Date accessed [7 September 2016].

SAS (Small Arms Survey). 2014a. Small Arms Survey: Women and Guns. Cambridge: Cambridge University Press.

SAS (Small Arms Survey). 2014b. Women and Gun Ownership. Geneva: Small Arms Survey.

SEESAC. 2006. The Rifle has the Devil Inside – Gun Culture in South Eastern Europe. Belgrade: SEESAC.

SEESAC. 2015. Oružje na meti: Zloupotreba vatrenog oružja u Srbiji. Belgrade: SEESAC.

SEESAC. 2016. Armët në Shënjestër (unpublished).

Schroeder Emily, Vanessa Farr and Albrecht Schnabel. 2005. Gender Awareness in Research on Small Arms and Light Weapons: A Preliminary Report. Bern: Swisspeace.

SEESAC implementează **DECIZIA CONSILIULUI UE 2013/730/CFSP**, în susținerea Activităților SEESAC de dezarmare și control al armelor în Europa de Sud Est – Proiectul EUSAC. Uniunea Europeană oferă sprijin SEESAC din 2002, iar EUSAC este parte a portofoliului de control SALW al SEESAC.

Pentru mai multe informații accesați pagina www.seesac.org

Această introducere succintă a fost scrisă de Dragan Božanić. Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reprezintă în mod necesar opiniile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, ale Consiliului Regional de Cooperare sau ale Uniunii Europene. Denumirile de origine aplicate și prezentarea materialului în această publicație nu implică exprimarea poziției Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, a Consiliului Regional de Cooperare sau a Uniunii Europene despre 1) statutul legal al oricărui stat, teritoriu sau regiune, a autorităților sale sau a grupurilor armate; sau 2) delimitarea frontierelor sau granițelor sale.

This project is funded by
the European Union

Empowered lives. Resilient nations.

**50
YEARS**

UNDP SEESAC

Bulevar Zorana Đinđića 64, 11070 Belgrade / SERBIA

Telephone: +381 (11) 4155 300

Fax: +381 (11) 4155 499

E-mail: seesac@undp.org

www.seesac@undp.org